

N/T, 1.-5. klasse
Omfang: 2 lektioner

Plant et træ

– med WWF Verdensnaturfonden

I denne opgave skal I plante jeres eget træ, passe det og se det vokse. I vil få en forståelse for, hvorfor træer er afgørende for vores daglige liv.

WWF Verdensnaturfonden har udarbejdet denne opgave til Børnenes U-landskalender 2024.

Opgaven er lavet til de skoler, der deltager i WWF's kampagne 'Plant et træ' i 2024, og som får leveret træer til klasserne fra WWF og VELUX Gruppen.

Men hvis I selv skaffer et træ, kan I også bruge opgaven.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne kan beskrive og forklare træers betydning for klimaet.
- Eleverne kan vise, hvordan man planter og plejer et træ korrekt.
- Eleverne kan samarbejde og tage ansvar for træets velbefindende.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan tale med om, hvor mange dyr og planter der får gavn af det nye træ.
- Eleverne kan plante træ i fællesskab.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Natur/teknologi efter 2. klasse		
Perspektivering	Eleven kan genkende natur og teknologi i sin hverdag	Perspektivering i naturfag 1-2: Eleven kan relatere viden fra natur og teknologi til sig selv og det nære område / Eleven har viden om natur og teknologi i det nære
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Perspektivering i naturfag 1: Eleven kan relatere viden fra natur/teknologi til andre regioner / Eleven har viden om regionale forskelle og ligheder i natur og teknologi

Introduktion til læreren

Til sidst i dette opgaveark finder I en detaljeret introduktion til, hvorfor træer er vigtige for livet på jorden, og hvorfor det er godt at plante et hjemmehørende træ. Teksterne ligger både i en lærer-version og i en læse-let version til de ældste elever.

En stor del af træerne i både Danmark og i Uganda er fældet for at gøre plads til marker, byer – og for at skaffe brænde og byggemateriale. Når træerne bliver fældet, mister mange dyr, planter og svampe steder at leve. Træerne bidrager også til ren luft, til mad til mennesker (frugter) og til at holde vores klima på jorden stabilt.

I denne opgave skal I plante jeres eget træ, passe det og se det vokse. I vil få en forståelse for, hvorfor træer er afgørende for vores daglige liv.

Og så er I også med til at gøre planeten en smule grønnere – tak for det!

Klassesamtale

Tag en klassesamtale med eleverne om, hvorfor træer er vigtige for livet på Jorden.

Til inspiration for dig selv kan du bruge pointerne i afsnittet 'Baggrund til lærere', som ligger senere her i opgavearket. Tal fx om:

- Hvordan bruger vi træer i vores dagligdag?
- Træers betydning for miljøet: Hvordan bidrager træer til ren luft og iltproduktion? Hvilke andre fordele giver træer, såsom skygge, frugt og levesteder for dyr?
- Hvad er hjemmehørende arter?
- Hvordan kan vi beskytte og bevare skovene?
- Hvordan kan vi bruge den viden til at hjælpe miljøet i fremtiden?
- Hvad har vi lært ved at plante et træ?

Til elever, der er gode læsere, kan du eventuelt også udlevere elevarket 'Baggrund til eleverne' (ligger sidst her i opgaven), hvor de selv kan læse lidt om træer og hjemmehørende arter.

Opgave: Plant et træ

Det skal I bruge:

- Et hjemmehørende træ, fx ask, birk, pil, æble, bøg, elm, skovfyr, poppel.
- En pose god muld.
- En eller flere spader.
- Vandkander.
- En pæl eller stolpe til opbinding.
- Strop, snor eller elastik til opbinding.

Plant træet:

1. Find et godt sted at plante træet. Vælg et sted med sol og god jord. Grav et hul, og fyld vand i. Hvis vandet er væk, inden der er gået en time, er det god jord. Hvis det varer længere, er jorden for fugtig for de fleste træer.
2. Grav dybt. Hullet skal være bredere og dybere end potten, træet står i. Jorden omkring hullet skal løsnes med spaden.
3. Sæt træet i hullet. Bland god muld med jorden fra hullet. I kan vælge at bruge specialjord og gødning.
4. Vand træet godt, før I planter det.
5. Opbinding: Et nyplantet træ har ofte brug for støtte, når det er plantet. Først og fremmest så det ikke blæser omkuld, men også for at støtte roden, så den ikke står og rokker frem og tilbage og dermed forhindrer, at rødderne kan vokse og få godt fat i jorden omkring dem.
6. Bank forsigtigt en stolpe ned i jorden gennem kanten af træets rod. Bind træet til stolpen med en strop, så det står lige.
7. Vand godt omkring træet efter plantning. Så pakker jorden sig også godt sammen omkring rødderne.

Pleje:

1. Vand regelmæssigt: Især når det er tørt eller varmt. I starten gerne en til to gange om ugen.
2. Hold øje med træet: Giv træet vand og gødning, når det har brug for det. Træet skal vokse godt.
3. Hold øje med stroppen: Hvis den bliver stram, skal den løsnes.

Tillykke med jeres nye træ – og pas godt på det!

TIP:

Lav en plan med plante-makkere i klassen, så I husker at vande træet. Grupper af elever kan have uger, hvor de har ansvar for at huske at vande træet en til to gange.

Vær særlig opmærksom på jeres træ i det tidlige forår og om vinteren. Træer kan nemlig godt tørre ud, hvis der er tørke om vinteren eller i det tidlige forår. Det er svært at se, men selvom fordampningen af vand er meget lavere på denne årstid, trækker træet en del vand op, når det forbereder sig på at vokse.

Baggrund til lærere

Træer er vigtige for livet på Jorden

Måske har I fået et gratis træ fra WWF Verdensnaturfonden og VELUX Gruppen. Så kan I glæde jer over, at I ikke bare gør jeres skole lidt grønnere ved at plante et nyt træ. I sørger også for, at VELUX og WWF samtidig planter 10 træer i Uganda hos børnene på de Grønne skoler. Læs mere om Grønne skoler og træplantning under Årets projekt i lærematerialet.

Træer fungerer som levesteder og fødekilder for en lang række forskellige arter, og derfor er de vigtige for at bevare biodiversiteten. I Uganda er træerne vigtige for mange forskellige dyr i regnskoven og på savannen, mens de i Danmark giver levesteder for alt fra fugle til insekter, svampearter og små pattedyr.

Træer absorberer den kuldioxid (CO₂), som vi mennesker udånder og udleder, når vi kører i biler, flyver eller producerer madvarer. Træerne frigiver til gengæld ilt gennem fotosyntese, som er afgørende for både dyr og mennesker, så vi kan trække vejret. Desuden hjælper de med at forhindre jordskred ved at holde på jorden med deres rødder.

Mange skovområder er desværre blevet fældet i Uganda. Det skaber jordskred og oversvømmelser. Derfor arbejder organisationer som WWF på at plante flere træer i landet.

I både Uganda og Danmark er skovene med til at sikre, at vi får nedbør ved at suge vand op gennem deres rødder og frigive det gennem transpiration. Transpiration er den fordampning af væske, der sker via træets blade. Træerne regulerer også vores klima ved at opsuge kuldioxid og mindske drivhusgasser i atmosfæren, så temperaturerne ikke stiger.

Vi får også både mad, medicin, brænde og byggematerialer fra træerne – ligesom vi kan nyde at gå en tur i skoven for at slappe af eller få motion.

Hvorfor er det godt at plante et hjemmehørende træ?

At et træ er hjemmehørende betyder, at arten naturligt er indvandret efter den seneste istid og derfor er tilpasset det danske klima og vores jordbundsforhold. Det er vigtigt for vores biodiversitet, at vi giver plads til de hjemmehørende arter.

Både blomster, træer og insekter har udviklet et meget tæt samspil med en bestemt plante og kan ikke leve uden lige netop den plante. Nogle planter er også helt afhængige af én slags insekter til at bestøve deres blomster.

Det gælder fx sommerfuglen blåhale, som udelukkende lægger sine æg på egetræer: Dens larve vil kun spise blade fra egetræer. Eller blåhat-jordbien, som kun fodrer sine larver med pollen fra planten blåhat.

Ved at plante hjemmehørende arter kan I derfor både give mad og skabe levesteder for mange danske insekter og andre dyr.

Baggrund til eleverne

Plant et træ med WWF

Mange træer bliver fældet. Det sker både i Danmark og i Uganda. De bliver brugt som brænde og til at bygge med. Det giver også mere plads til marker, byer og veje.

Men mange dyr lever i træerne. Når træerne fældes, mister dyrene deres levested. Det gælder også mange svampe.

Træerne laver ilt, så vi kan trække vejret. De optager også CO₂. Derfor er træerne med til at hjælpe klimaet. Træer suger vand fra jorden. Vandet fordampes fra bladene og svæver langt omkring. Det bliver til skyer og regn. Alle planter, dyr og mennesker har brug for vand. Mange træer har også frugter og nødder, som vi kan spise.

Nu skal I plante jeres eget træ. I skal passe det, så det kan blive stort. Måske kan I også bruge det til noget. I kan måske sidde i skyggen eller lege med de tørre blade. Eller finde insekter på bladene. Jeres træ er nemlig en del af naturen.

Træer er vigtige for livet på jorden

Mange små dyr og svampe lever i træer. Her kan de finde mad eller gemme sig.

I Uganda er der mange træer i regnskoven og på savannen. De er vigtige for de store dyr, der er plante-ædere. Både antiloper, elefanter og giraffer æder blade og kviste. Mange insekter og fugle lever i træerne. Det gør svampe også. I Danmark spiser hjorte blade og kviste. Der er også mange insekter, fugle og svampe i træerne i Danmark.

Træer suger CO₂ ud af luften. CO₂ dannes, når vi trækker vejret. Det dannes også af maskiner. Fx når vi kører bil eller flyver. Eller laver mad og brænder bål. Træer er altså med til at fjerne CO₂. Hvis der er meget CO₂, kan klimaet ændre sig, sådan at temperaturen stiger.

Træer laver også ilt, så levende organismer kan trække vejret. Iltten dannes, når solen skinner på bladene. Samtidig laver træerne sukker og andre stoffer. Det kan de selv leve af og vokse sig store. Vi kan også spise mange af de stoffer, træerne laver. For eksempel frugter og nødder. Nogle af stofferne bruger vi som tømmer og træ til huse og møbler. Eller vi bruger dem som medicin.

Træer har rødder. De kan gro langt ned i jorden. Her kan de holde fast på jorden, så den ikke skrider. Det kan fx ske, når det regner meget. Mange skove bliver fældet i Uganda. Så kan der ske jordskred og oversvømmelse. Derfor er det vigtigt at plante nye skove.

Træer suger vand op med rødderne. Vandet føres rundt i træet og til bladene. Vandet fordampes fra bladene og gør luften fugtig. I en skov med mange træer, fordampes der rigtig meget vand. Fugtigheden kan blive til skyer og regn. Vand fra skove kan falde som regn langt væk, for eksempel i tørre egne.

Derfor er træer vigtige for livet på hele Jorden. De hjælper os med mange ting. Og så er det dejligt at se på.

Hvad er en hjemme-hørende art?

Der er mange tusind forskellige arter af træer. Det er vigtigt, at vi bruger træer fra Danmark her i Danmark. De fleste træer i den danske natur har levet her meget længe. Dem kalder man for hjemme-hørende.

Andre dyr og svampe i Danmark er afhængige af de hjemme-hørende træer. Her lever for eksempel mange insekter. Nogle af dem kan kun leve på en slags træ. Nogle træer er til gengæld afhængige af hjemme-hørende insekter.

Insekterne er fx med til at bestøve deres blomster. Hjemme-hørende arter har levet sammen i lang tid. Derfor passer de til hinanden. Og derfor er det bedst at plante hjemme-hørende træer.

